

Zou Baruch de Spinoza lid van BHC kunnen worden?

Over seculier en religieus jodendom

*Ata chonen le'adam da'at umelamed le'enosh bina.
U begenadigt de mens met kennis en leert de sterveling inzicht.*

Uit het Shmone Esre (18-Gebed)

Vaak hoor ik van mensen dat ze wel joods zijn, maar nooit lid van een gemeente zouden willen worden, omdat ze niet religieus zijn, niet in God geloven.

Dit doet me denken aan een interview kort geleden met een journalist van de Volkskrant. Hij vroeg ineens heel direct: 'Geloof jij wel in God?' Geloof ik? In een God, die slechte mensen daadwerkelijk straft? In een God, die de wereld in zes dagen heeft geschapen? Na een lang moment van aarzeling moest ik zeggen, dat God voor mij minder met geloof, dan wel met ervaring heeft te maken.

Het hele woord 'geloof' met betrekking tot God is vandaag moeilijk toepasbaar, want we leven met wetenschappelijk kennis over de evolutie en de wonden van het kwaad van de twintigste eeuw zijn nog niet geheeld. En toch ervaart iedereen dat er principes zijn die we met het woord 'rechtvaardigheid' benoemen, dat er een creatieve, scheppende kracht in de natuur en haar schepselen zit en dat menselijk leven naar bevrijding/verlossing (ge'ula) streeft. De Torah gaat hierover, op een heel concrete manier.

De ketters van toen zijn de inspiratoren van vandaag

BHC voert op dit moment een zeer belangrijk debat of religieus en seculier jodendom wel samen kunnen gaan. Zou bijvoorbeeld Baruch de Spinoza bij ons lid kunnen worden?

We zouden hem zeker met liefde opnemen. Want het project Joodse Vernieuwing ziet het jodendom veel ruimer dan alleen als een religie. De ketters van toen zijn vaak de inspiratoren van vandaag. Spinoza heeft als 'eerste seculiere jood' iets op gang gebracht, dat wij als BHC als 'joods pluralisme' waarderen.

Je kunt als jood meerdere wegen gaan, de seculiere, de religieuze of de culturele. Deze wegen, die op het eerste gezicht niet verenigbaar lijken, komen uiteindelijk weer samen. De rationalist Spinoza lag in feite met zijn Amor Dei intellectualis en zijn vergelijking 'God is de natuur' heel dicht bij de joodse mystici, de Kabbalisten, die in hun ecstatische spiritualiteit ook 'God in alles' zagen. Of bij Martin Buber en Franz Rozenzweig, die God in de 'existentiële ervaring' van de eenzame, moderne mens herkenden. En deze filosofen inspireerden weer vele apologeten van het seculiere jodendom.

Gelukkig dat deze kruisbestuivingen er zijn tussen 'religieus' en 'seculier', want een puur seculier jodendom is net zo incompleet als een puur religieus jodendom.

Shalom Uvracha!
Rabbi Elisa

(Website BHC, rabbi's corner, december 2005)